

Tekijät:

Laitala Niina

Mäntylä Riika-Leena

Valkeajoki Sari

Helsingin yliopisto

Opettajankoulutuslaitos

Kevät 2017

TOISTO

Yhteistyössä Suomen kieli sanoo tervetuloa -hanke
(Opettajat ilman rajoja -verkosto) sekä
Pääkaupunkiseudun kirjastot

Ohjeet Toisto-vierailukäyntien toteuttamiseen kirjastoissa

Yleistä Toistosta

Toisto-metodi on luotu nopeaa kielenoppimista varten. Se perustuu suulliseen tuottamiseen. Ajatus on, että Toisto-tuokioon voi osallistua kuka vain. Tuokio rohkaisee käyttämään itselle vierasta kieltä ilman aiempaa pohjatietoa tai -taitoa. Jotta osallistujat rohkaistuisivat ilmaisemaan itseään oudolla kielellä, on turvallinen ilmapiiri Toistossa erittäin tärkeä tuokion kulkuun vaikuttava tekijä. Ilmapiiriin kannalta tärkeää on rauhallinen eteneminen ja riittävän pieni ryhmä. Vaikka osallistujat vaihtuisivat tuokiosta toiseen, on tärkeää, että kaikki pääsevät mukaan.

Toisto-tuokio kirjastossa

Kirjastojen Toisto-tuokiot ovat Toisto-metodin kehittämistä. Niitä tehtäessä on otettu huomioon sekä kirjaston, että kielenoppimisen alkuvaiheessa olevien osallistujien näkökulmat. Tarkoitus on opetella kirjaston käytön perussanastoa. Tuokioita suunniteltaessa on pyritty huomioimaan, että osalle osallistujista voi kirjasto olla vieras toiminto. Olemme pyrkineet pitämään ilmaisut yksinkertaisina.

Valitut asiat on pyritty esittämään siten, että viesti välittyisi elekielen kautta myös luku- ja kirjoitustaidottomille osallistujille. Tuokion sisältö on rajattu, jotta oppijan on mahdollista muistaa ilmaisut kirjoittamatta niitä muistiin. Siksi tuokioita vetäessä tulisi nojautua pedagogisesti mietittyyn käsikirjoitukseen.

Ennen Toisto-tuokion vetämistä kannattaa käydä käsikirjoitukset ja tuokion aikana kirjastotilassa kuljettava reitti ajatuksella läpi. Tällöin voi suunnitella pysähdykset ja opiskeltavat ilmaukset kohtauksiksi.

Tuokioiden osallistujamäärä kannattaa rajata kymmeneen henkilöön. Näin tuokiot saadaan vedettyä läpi kohtuullisessa ajassa ja kaikki osallistujat jaksavat keskittyä. Ensimmäisen kirjastotuokion käsikirjoituksessa on myös vaihtoehto jättää lainaamisen mallintaminen pois ohjelmasta. Tärkeää on, että kirjaston eri osastoilla voidaan viettää tarpeeksi aikaa osallistujien kiinnostuksen mukaan. Voi olla, että joillekin mukana olijoille Toisto-tuokio on ensimmäinen vierailu kirjastoon.

Kirjastotuokiot hyödyttävät kirjastoa ja alkuvaiheen kielenoppijaa. Toisto-metodia soveltamalla kirjaston on mahdollista saada maahanmuuttajat nopeasti asiakkaisiksi ja kielenoppija oppii vähän suomea ja voi käyttää kirjaston palveluja. Oikea kirjastoympäristö tukee ymmärtämistä ja auttaa oppimaan. Tuokiot voivat sisältää pienen lopputarjoilun. Sen avulla on helppo saada kielenoppijat tuntemaan olonsa tervetulleiksi.

Toisto-tuokio käytännössä

Tarvitaan:

- Vetäjä
- kirjastotila
- osallistujat, maksimissaan 10 henkilöä
- puhuva sanakirja - kieliopas
- Toisto-tuokion käsikirjoitukset: Tuokio 1 ja Tuokio 2
- Toisto-kuvakortit

Jokainen Toisto-tuokio alkaa tervehtimisellä ja nimikierroksella, jotta osallistujat tuntevat olonsa tervetulleiksi. Tämän jälkeen vetäjä kertoo tuokion tavoitteena olevat ilmaukset. Koska yhteistä kieltä ei ole, vetäjä toimii osoittamalla ja viittomalla sekä lausumalla ilmaisut ja näyttämällä tarvittaessa kuvakortin kuvaa.

Kun vetäjä haluaa, että oppija toistaa hän viittoo yhdellä kädellä itseensä päin. Kun hän puolestaan haluaa, että kaikki toistavat, hän viittoo molemmilla käsillä itseensä päin. Toisto-tuokio perustuu puhumiselle, eikä oppijoiden ole tarkoitus kirjoittaa mitään muistiin. Tuokion loppuksi heille jaetaan tuokion keskeinen sanasto paperilla.

Yksi Toisto-metodin turvallista ilmapiiriä luovista elementeistä on “puhuva sanakirja”, henkilö, jolta voi tuokion ajan saada tukea. Tämä toteutetaan siten, että yksi kieliopas siirtyy aina puheenvuoron saavan kielenoppijan taakse. Jos oppija tarvitsee apua sanan tai rakenteen muistamisessa, puhuva sanakirja auttaa häntä. Oppija ilmaisee avuntarpeensa koskettamalla puhuvaa sanakirjaa käteen tai kädessä olevaan kirjaan. Tämän jälkeen

sanakirja sanoo oikean ilmauksen ja oppija voi toistaa sen. Puhuva sanakirja pitää mallintaa konkreettisesti jokaisessa tuokiossa.

Tuokioon voi osallistua sellaisiakin maahanmuuttajia, jotka eivät ole koskaan aiemmin käyneet kirjastossa, mikä edelleen korostaa rauhallisen etenemisen tärkeyttä. Mahdollinen puheen korjaaminen tulee tehdä hienovaraisesti ja kielenoppijaa kunnioittaen.

Dialogien mallintamisen takia kirjastotuokioissa olisi hyvä olla vähintään kaksi vetäjää. Kolmekaan ei ole liikaa, koska kolmas vetäjä voi toimia puhuvana sanakirjana. Kahden vetäjän avulla tuokion ilmaisut voidaan esittää ikään kuin pienenä näytelmänä.

Tarkempaa ohjeistusta Toisto-tuokioiden vetämiseen löytää verkkosivuilta suomenkielisanootervetuloa.fi sekä verkkojulkaisusta TOISTO-kielioppaan käsikirja (toim. Saara Huilla & Ninni Lankinen 2018) <http://suomenkielisanootervetuloa.fi/materiaalit/>.

Liitteet:

KIRJASTO1 KIRJASTOSSA MINÄ VOIN LUKEA

- Tuokio ”KIRJASTO1” tutustuttaa kirjastoon. Sitä voi käyttää kirjastovierailuilla tai sen voi käydä läpi tunnilla kirjaston ulkopuolella (esim. kielikahvila-toiminnassa). Käsikirjoitus sisältää kirjalliset ohjeet tuokion pitämiseen.

KIRJASTO2 VOINKO SAADA KIRJASTOKORTIN?

- Tuokio ”KIRJASTO2” tutustuttaa erilaisiin kirjaston toimintoihin. Sitä voi käyttää kirjastovierailuilla tai sen voi käydä läpi tunnilla kirjaston ulkopuolella (esim. kielikahvila-toiminnassa). Käsikirjoitus sisältää kirjalliset ohjeet tuokion pitämiseen.

KIRJASTO1 KIRJASTOSSA (opetus kuvat)

- Sisältää tuokioiden aikana tarvittavia kuvakortteja (ei kaikkia)